І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIV. Ч. 73. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 17-го КВІТНЯ 1957 П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, APRIL 17, 1957 No. 73. VOL. LXIV.

БОРЦЯМ ЗА ВИЗВОЛЕННЯ ТРЕБА ЗБРОЇ, А НЕ РЕЗОЛЮЦІЙ — ЗАЯВЛЯЄ СЕН. НОВЛЕНД

Вашингтон. — На відкритті 66-го Континентального Конгресу організації Дочки Американської Революції, що відбулося в понеділок 15 квітня, промовляв республіканський провідник Сенату, сен. Вільям Ф. Новленд. У своїй промові він виступив із домаганням, щоб Об'єднані Нації підтримали волелюбний мадярський народ в його боротьбі за свободу. Якщо б — за його словами — мадярські борці за свободу, які започаткували мадярську революцію, були одержали базуки і ґранати замість резолюцій з виявами симпатії, то справа виглядала би сьогодні багато інакше. У зв'язку з цим Новленд пригадав дивовижну мовчанку і повединку країн вільного світу в той час, як втрачали свободу Латвія, Естонія і Литва. Свою промову закінчив Новленд запитом, чи справді політика Об'єднаних Націй має виявлятися з одного боку в тому, щоб лляти воду на вогонь свободи і жар революції, і, з другого боку, в намаганні фінансувати комуністичні господарські і політичні системи і причинюватися до того, щоб комуністи залишилися задоволені зі своїх панів. Водночас із Новлендом виступив на Конгресі демократичний сенатор з Джорджії Ричард Б. Рассел. У своїй промові критикував Рассел останні рішення Найвищого Суду в справі громадянських прав, заявляючи, що припинення дійсности декількох стейтових законів є тяжким ударом в основні права і в престиж стейтів. Під час відкриття Конгресу Дочок Американської Революції прочитано теж послання през. Айзенгавера, який, передаючи свої привітання для учасників Конгресу, підкреслив, що відповідальність за прогрес, уможливлений зусиллями і жертвами минулих поколінь, лежить на сучасних американських поколіннях. Їх завданням — за словами Президента — продовжувати боротьбу за справу свободи і чести і служби для добра усієї країни і вільного світу.

Сенат затвердить редукції бюджету — ухвалені в Палаті

Вашингтон. — Уряд президента Айзенгавера сподівається, що Сенат скасує ті всі бюджетові зменшення, які вже пройшли в Палаті Репрезентантів. Звичайно так буває, що Сенат підтримує урядові законопроєкти в справі федеральних видатків, і збільшує ті суми, які зменшила Палата Репрезентантів. Та цього року немає вигляду, щоб так склалося, бо вже два впливові сенатори заявили, що сенатські комісії можуть ще далі зменшити окремі пункти бюджету. Голова Сенатської Фінансової Комісії демократичний сенатор Гаррі Ф. Вирд заявив в інтерв'ю, що і сенатори хотіли б цього року вести ощадностеву фінансову політику, і тому немає вигляду на те, щоб вони підтримували уряд у його змаганні до великого бюджету. Впливовий республіканський сенатор, Стайлес Бріджес, який є головою Республіканської Політичної Комісії, сказав, що Сенат в деяких пунктах ще більше зменшить окремі пункти бюджету, ніж це сталося в Палаті Репрезентантів. Сенатор Бріджес передбачає, що Конгрес повинен зменшити запроновані Айзенгавером бюджет принаймні на три більйони долярів.

При теперішній реєстрації виборців демократи мали б 52, а республіканці 39 мільйонів голосів

Принстон, Н. Дж. — Інститут Досліду Публічної Опінії д-ра Ґеллупа повідомляє, що на основі публічного опиту; ваних виходить, що демократи мали б 52,500,000 голосів, а республіканці тільки 39,800,-000, якщо б тепер відбувалася виборча реєстрація. 6,700,000 виборців зареєструвалося б як невтральні, бо всіх управнених до голосування в цій країні є коло 99,000,000 осіб. Та хоч повищі числа не є корисні для республіканців, то вони все ж таки свідчать про те, що республіканці збільшують свої впливи серед американських виборців, бо при подібному опитуванні виборців в 1954 році демократичних виборців моглоб було зареєструватися 54,600,000, а республіканських тільки 35,100,000. Нерішених тоді було 7,800,000, бо число можливих виборців тоді становило тільки 97,500,000. Число республіканських прихильників збільшується від часу, коли ця партія є при владі, але всеж таки вони є в меншості в порівнанні з демократами, і так є від 1932 року, коли Демократична партія здобула перемогу в виборах 1932 року. Ці передбачування мають вартість для того, щоб пізнати, яка тенденція існує в народі, і який може бути вислід виборів в 1958 і в 1960 роках, коли Айзенгавер не буде вже кандидувати.

Президент відкриває цьогорічний сезон бейзболу

Вашингтон. — Президент Айзенгавер офіційно 15 квітня відкрив цьогорічний сезон бейзболу, кинувши два м'ячі, один із них був призначений для Залі Слави в Куперставні, Н. И., а другий для змагань, які відбулися в Вашингтоні між балтиморською дружиною „Оріоле" і місцевою дружиною „Сенатори". Президент надармо заохочував столичну дружину до кращої гри, бо виграла дружина з Балтимору у відношенні 7 до 6. Айзенгавер був присутній на гриці впродовж трьох годин і 30 мінус, піднісши ковнір свого плаща, щоб забезпечити себе від холоду, який панував на гриці, бо температура становила тільки 53 ступні при сильному вітрі. Бейзболові змагання започаткували дві найкращі дружини з Американської Ліґи, бо минулого року Балтимор осягнув 6-те, а Вашингтон тільки 7-ме місця. Це були одні з найкращих змагань, які відкривали президенти. На змаганнях був присутній і віцепрезидент Ричард М. Ніксон.

В Канаді вибори 10 червня

Оттава. — Генеральний губернатор Канади Вінсент Массей розв'язав 22-ий канадійський парлямент, який був вибраний 10-го серпня 1953 року, і призначив нові вибори на 10 червня ц. р. В попередніх виборах 9 мільйонів канадійських виборців вибрали було 170 лібералів, 50 консерватистів, 22-ох соціялістів і 15 послів із партії соціяльного кредиту. Канадійська Палата Громад має 265 місць, за які змагатимуться коло 800 кандидатів. Посли до федерального парляменту дістають по 10,000 долярів річної платні, і перед виборами складають по 200 долярів кавції, яка пропадає, якщо кандидат не зможе дістати принаймні половини голосів, які дістав його успішний противник. Ліберали стараються знову виграти вибори під проводом свого провідника, теперішнього прем'єра Луїса Ст. Лорена. Вони є при владі від 1921 року, за вийнятком однієї 5-річної каденції.

Іміґрація мадярських втікачів до ЗДА продовжується

Вашингтон. — Представник державного департаменту заявив, що не припинено мадярської іміґрації до цієї країни, бо мадярські втікачі і надалі зможуть в обмеженій скількості прибувати до ЗДА. Американський уряд буде допомагати їм влаштовуватися в цій країні та буде давати допомогу при розселені мадярських втікачів в інших країнах світу. Вістка про повне припинення іміґрації до ЗДА викликала повне пригноблення серед мадярських втікачів в Австрії. Державний департамент повідомляє, що буде допускати до цієї країни такі категорії з-поміж мадярських втікачів: 1. Так звані „тверді випадки", це значить тих, які прибули б сюди до роз'єднаної родини. 2. Так звані „окремі випадки", цебто інженерів і науковців, які завдяки своїм фахам могли б легко пустити коріння в американському господарстві.

Арґентина дістане 75-мільйонову позичку з Міжнародного Монетарного Фонду

Вашингтон. — Арґентинський уряд тимчасового президента Арамбуру має ще цього тижня дістати позичку від Міжнародного Монетарного Фонду в сумі 75,000,000 долярів. Арґентинський уряд просив про позичку на початку цього місяця, і виконна рада Міжнародного Монетарного Фонду має вже в найближчих днях прихильно полагодити це прохання. Арґентина потребує долярів, щоб збільшити свої запаси золота і долярової валюти, щоб імпортувати товари важкого промислу. Арґентина ще минулого року стала членом цього фонду, і тепер вона має дістати від нього позичку в відношенні 18 пезів за одного доляра. Але арґентинський уряд мусить запевнити Міжнародний Фонд, що збалянсує бюджет і стратиметься устабілізувати свою економіку.

Школа св. Юра в Ню Йорку відзначила 120-річчя „Русалки Дністрової"

Ню Йорк. — 14-го квітня учні Школи св. Юра в Ню Йорку відзначили концертом 120-річчя появи „Русалки Дністрової" о. Маркіяна Шашкевича. Концерт відбувся в залі Джунйор Гайскул при евню „Б", яку так виповнили гості, що частина з них мусіла стояти. На початку концерту дитячий хор школи відспівав американський, а при кінці український гимни. Кpiм короткого вступного слова, яке виголосив о. П. Пащак, всі пункти різнородної програми виконали учні й учениці. І так згаданий хор виконав три композиції до слів Шашкевича: одну В. Матюка, а дві проф. І. Недільського. Шашкевичеві твори деклямували Ірина Заяць, Богдан Макаревич, Любомир Ворох і Христина Барагура. Відбулася збірна деклямація „Молитва Маркіяна" Лесі Храплиної і інсценізація твору І. Керницького „Під Вільною Горою", в якій ролю Маркіяна грав Богдан Ворох. Ігор Стецик відіграв на скрипці один твір Моцарта при акомпаніяменті Зореслави Дерлиці. Шкільний квартет відспівав композиції І. Недільського „Великий єсть Бог". Реферат виголосила Марія Король, а Христина Осадца відіграла на піяно „Toccato" Довженка. Дириґував хором проф. І. Недільський; живе слово підготовляв учит. І. Близнак, а мистецькі декорації — Орест Заклинський. Весь доход призначений на будову нової школи при церкві св. Юра.

КОМУНІСТИЧНА МІЛІЦІЯ У БЕРЛІНІ ГРАЄТЬСЯ У ВІЙНУ

Члени комуністичної „робітничої" міліції в Східній Німеччині відбувають показ своє „готовости і сили" у маневрах проти „західньо-берлінських агентів".

Норвеґія гостро відповіла Москві на її погрози

Осльо. — Норвезький прем'єр Ейнар Ґерґардсен у ввічливому, але рішучому тоні відповів совєтському прем'єрові Булґанінові на його шантажеві погрози, що Совєтам нема ніякого діла до того, який шлях оборони вибирає собі Норвеґія. Відповідаючи в дні 15 квітня ц. р. на листа Булґаніна з 19 березня ц. р., норвезький прем'єр згадав про події на Середньому Сході і на Мадярщині, як доказ зросту міжнародного напруження. Зазначивши, що він не хоче входити в ближчий розгляд цих подій, він заявив: „Мушу проте підкреслити, що — у згоді з великою більшістю членів Об'єднаних Націй — норвезький уряд глядить на події на Мадярщині, як на *постання народу за свою волю і незалежність*". Норвеґія, мовляв, в обидвох випадках, воєнної виправи проти Єгипту і військової інтервенції проти Мадярщини, висловилась проти інтервенції. Норвеґія — пригадує норвезький прем'єр — приступила до НАТО в 1949 році після того, як переконалась, що Об'єднані Нації не всилі запевнити їй безпеку у напруженій міжнародній ситуації. Він називає „непорозумінням" твердження Булґаніна про те, що Норвеґію „присилувано" до вступлення до НАТО та що їй накидуться чужі військові бази. Кожний член НАТО має вільну волю сам вирішувати, чи і поскільки він виставлений на небезпеку атаки. Норвеґія, мовляв, найбільш заінтересована в тому, щоб дійшло до міжнародного розброєння та щоб зокрема дійшло до міжнародного порозуміння щодо заборони вживання атомової зброї. Однак поки це станеться, кожна країна мусить вибирати такі шляхи для своєї оборони, які вважає за найкращі. Зрештою, норвезький прем'єр *заперечив* Булґаніна про бажання Норвеґії зберігати добрі політично-господарські і культурні взаємини з СССР. За коментарями преси ця перша відповідь країни, яка дістала від Москви загрозу повного знищення, — надзвичайно достойна і відважна.

Почався масовий наплив польських репатріянтів із СССР

Варшава. — Тричі щоденно приїздять поспішні поїзди Москва-Варшава з транспортами польських репатріянтів з різних сторін СССР, на основі останнього порозуміння між Польщею і СССР. Поїзди зупиняються на прикордонній стації Бяла Подляска на Підляшші по польському боці, де висаджують репатріянтів. Це здебільша до останнього часу мешканці совєтських кацетів і примусові робітники на віддалених колгоспах. Всі вони страшенне обідрані й вимучені, з цілим своїм „маєтком" у мішку, закиненім через плече. Репатріянтів піддають передусім лікарським оглядинам, піддають їх „скринінґові" та примішують у приготованих для них бараках. Найшвидше висилають в глибину Польщі тих, які мають адреси своїх рідних чи приятелів, або бодай знайомих. Більшість репатріянтів відсилається на західні, так звані „відзискані землі", де ще після війни незаселені після того, як звідтіль виселено відтіль німців. До репатріянтів належать всі ті, які були польськими громадянами на день 17 вересня 1939 року, себто в дні, коли совєтська армія рушила на захід „визволяти" українців і білорусинів на Західній Україні і Білорусі. Ото ж між репатріянтами найбільше число становлять мешканці зайнятих Совєтами східніх земель колишньої Польщі, за національністю поляки, але є й неполяки, вивезені в перших масових депортаційних акціях на схід. Є між ними й багато жидів. Польський уряд рахується з можливістю повороту пів мільйона осіб. Закордонні журналісти, які приглядаються цій репатріяційній акції і розмовляють із репатріянтами, вражені їхнім пригніченням, повною байдужністю, застрашенням і недовірливістю, — всіми познаками, прикметними для довголітніх в'язнів.

Франція матиме ще один воєнний фронт в Африці

Париж. — На захмареному політичному овиді Франції з'являється небезпека ще одного воєнного фронту на африканському континенті — стурбовано зазначують французькі часописи. Вони покликуються на факт несподіваних наскоків озброєних арабських ватаг на північно-західню частину Мавританії, яка сусідує з колишньою еспанською частиною Марокко, приналежною тепер до об'єднаного Марокка, та з Альжиром, що охоплений затяжною партизанською війною. Такі наскоки сталися в січні і лютому ц. р. і переводили їх загони так званої Мароканської армії визволення. Мароканські націоналісти кажуть, що це тепер уже Мавританська армія визволення, яка бореться за відірвання Мавританії від Франції. Мавританія — це пустинна сагарська країна завбільшки цілої Франції та з населенням всього яких 600,000 кочівників. Французи, у відповідь на ті партизанські атаки почали гарячково фортифікувати сагарські оази. Останній наскок кінних партизанів стався недалеко столиці Мавританії, брудного невеличкого пустинного містечка Атар, що нараховує всього 5,000 мешканців.

КОРОЛЬ ЙОРДАНІЇ ПОКЛИКАВ НОВИЙ УРЯД

КОЛ. ПРЕМ'ЄР НАБУЛЬСІ ЗАЛИШИВСЯ В УРЯДІ, ЯК МІНІСТЕР ЗАКОРДОННИХ СПРАВ

Амман. — 21-річний король Йорданії Гуссейн вийшов переможно з шестиденної кризи, яка йому грозила втратою престолу. Оперишсь об вірних йому бедуїнів з Арабського леґіону, король здавив в зародку змову, що її очолював шеф штабу армії ген. Алі Абу Нувар, скинув його з його становища і прогнав з кордонів Йорданії, та призначив нового шефа штабу армії і нового прем'єра. Новим прем'єром став 61-річний д-р Гуссейн Фахрі Халіді, втікач із Палестини з часів ізраїльсько - арабської війни, поміркований консерватист, за професією лікар. Очолюваний ним 5-членний новий уряд є своєрідним компромісом із національними соціялістами, що їх головою є кол. прем'єр Сулейман Набульсі. Цей останній увійшов також у склад нового уряду, як міністер закордонних справ. Однак поза ним нема в уряді ні одного ліво-настроєного політика а тим паче комуністів. Приявність Набульсі в новому уряді вказує на те, що курс закордонної політики Йорданії і надалі stиме по лінії невтральности але без підкреслювання про-совєтських симпатій і без говорення про федерацію з Єгиптом і Сирією. Новий прем'єр відомий з своїх про-західніх симпатій. У новому уряді, крім Набульсі, є ще два колишні прем'єри і це надає урядові поваги. Виявляється, що криза дійшла до шпилю тоді, коли шеф штабу армії ген. Нувар був викликав був в суботу десиґнованого королем на прем'єра Саїда ель-Муфті до головної кватири армії і приказав йому зректися своєї місії у користь Абдуля Халіма ель Німра. Коли дізнався про це король, йому стало ясно, що ген. Нувар хоче зосередити в своїх руках таку владу, щоб понад голову короля і проти його волі дімісіонувати і призначати прем'єрів. В тому самому часі король дізнався, що в Зерка прийшло до зудару поміж льояльними королеві частинами війська і змовниками з-поміж так званих „вільних військовиків". Король негайно поїхав до Зерка де виголосив драматичний заклик до вояків та присягнав їх на свою сторону. Коли коротко потім прибув туди й ген. Нувар, його арештовано. Саїд ель Муфті вийшов також до нового уряду, а король навіть не прийняв Абдуля Халіма ель Німра, кандидата генерала Нувара. Новим, вірним королеві шефом штабу армії є генерал Алі Ґаярі який оточив Амман своїми військами. В Йорданії все ще існує вийнятковий стан. За коментарями преси хоч ця остання криза не скінчилася повною ліквідацією лівих елементів в йорданській політиці і поворотом Йорданії до західнього табору, проте значно скріпила становище про-західнього й антикомуністичного короля Гуссейна й послабила просовєтські впливи звеличників єгипетського президента Насера та його політики.

Комуно-мадяри хочуть позбутись кард. Міндсенті

Рим. — Комуно-мадярський уряд „привітав би" ініціятиву З'єдинених Держав, щоб перевезти за кордон кардинала Міндсенті, який від початку листопада мин. року користає з гостинности в американській амбасаді в Будапешті, — таку вістку приніс комуністичний часопис в Римі „Уніта" від свого будапештенського кореспондента. Ту вістку вважають в політичних колах невдалим висловом погляду комуно-мадярського уряду Яноша Кадара, який хотів би позбутися з території Мадярщини надзвичайно популярного кардинала Міндсенті, якого перебування в будинку американської амбасади в Будапешті є наче символом для всіх мадярів поармлення комуністами свободи, з якої можна користати тільки в американцях. Міндсенті в американському будинку пригадує собою вічно минулорічну протикомуністичну революцію і її трагічний кінець. В його особі комуно-мадярський уряд добачує перешкоду для „нормалізування" взаємин між комуністичною владою і Католицькою Церквою на Мадярщині. За коментарем італійської преси, уряд Кадара свідомо покористувався часописом італійських комуністів для висловлення такої суґестії, щоб зацікавити нею Ватикан, бо доля Міндсенті залежить головно від рішення Ватикану. Цей останній стоїть на становищі, що кардинал Міндсенті не перестав бути примасом Мадярщини, дармащо теперішніми тамошніми умовинами внеможливлюють йому виконування свого високого уряду. Американські чинники у Вашинґтоні заявили, що вони не бачать причини для змінювання свого становища у справі кардинала Міндсенті. Америка не реаґує на провокаційні заввагu комуністів, ніби для американської амбасади у Будапешті це теж невигідно гостювати у себе кардинала.

В АМЕРИЦІ

● Голова Крайової Фундації для Поборювання Поліо, Безіл О'Конор, повідомляє, що 59 мільйонів осіб дістали вже 114 мільйонів доз вакцини Солка. Цього року так багато людей щеплиться цією вакциною, що в аптеках її забракло.

● 78-річний самітник Ліо Вос в Маямі, Флорида, дістав місяць тюрми за те, що одиним його одягом на пляжі була сітка для ловлі риби.

● Президент Айзенгавер 12 квітня посадив горіхове дерево висотою 3 стопи і 4 цалі на майдані коло Білого Дому. Це дерево враз із землею привезли з Ню Сейлему, Іллиной, місця, де Абрагам Линколн мав крамницю. Закидаючи коріння посадженого дерева землею, Президент сказав, що ця робота є забавкою в порівнянні з працею в біорі.

● 53-річний Чарлз Фінк без вини просидів 34 роки в тюремному шпиталі. Коли він мав це 19 років, в 1923 році, його мали судити за посідання зброї без дозволу. За це він міг дістати рік тюрми, але суддя вислав його до шпиталю для умовохорих на дослідження стану здоров'я. Суддя вмер, вмерли також прокуратор та оборонець Фінка. Минулого тижня папери Фінка припадком попали в руки судді, і Фінк вийшов на волю.

● Картер Л. Бурджесс, що був асистентом секретаря оборони, але зрезиґнував із цього становища і став президентом летунської лінії Транс Ворлд, дістає тепер у три рази більшу платню — 65,000 долярів річно. Як асистент секретаря оборони він діставав тільки 20,000 долярів.

● Організація Дочки Американської Революції прийняла в свої члени, 99-річну Мері Елізу Сімпсон Овслі з Ґанніболо, Мо. Новія членкині 23 травня сповниться 100 років. Вона має 7 дітей, 22 внуків, 23 правнуків і одного праправнука.

● Товариство Охорони Тварин звертається до батьків із закликом не купувати на Великодні свята для забави своїм дітям малесеньких куряток, бо такими діти часто знущаються та жорстоко з ними поводяться.

● Голова Демократичного Крайового Комітету Пол М. Батлер заявив, що він, мабуть, кандидуватиме на становище сенатора в 1958 році, коли його шанси на вибір збільшуться після того, як республіканський сенатор з Індіяни внаслідок недуги зречеться своєї кандидатури.

ВИЯСНЕННЯ АДМІНІСТРАЦІЇ „СВОБОДИ"

Кілька днів тому на адреси всіх тих ВШ. Громадян, які одержують „Свободу", вислано поштівку, якою з одного боку висловлюється подяку усім тим читачам і передплатникам „Свободи", які вже заплатили 1 долар за пересланий їм календар „Свободи" на 1957 рік та передплатили дитячий журнал „Веселку" або вислали пожертву на її фонд, а з другого боку приєднується річну до календаря і „Веселки" тим, які ще досі не заплатили за календар, ані не відгукнулися на заклики в справі „Веселки". Іншими словами, до тих громадян, які вислали один доляр за календар та передплату чи пожертву на „Веселку", відноситься тільки подяка, а до тих, що цього не зробили, відноситься пригадка. Так просимо цю поштівку розуміти. Вияснюємо це тому, бо деякі громадяни, до яких відносилась тільки подяка, висловлюють застереження проти пригадки, яка до них не відноситься.

У СВІТІ

● Польща — за останнім офіційним проголошенням — мала під кінець 1956 рік 28,070,000 мешканців. У проголошенні не сказано, скільки у тому загальному числі є не-поляків.

● Лондонська преса відзначає 45-ті роковини трагічної загибелі під час своєї першої трансокеанської подорожі 14 квітня 1912 року пасажирського корабля „Титанік". Після удару об ледову гору біля Нової Фундляндії „Титанік" пішов на дно з 1,517 пасажирами і членами залоги. Врятувалось 704 особи.

● Московське радіо 13 квітня — з великими компліментами на адресу Ф. Д. Рузвельта за президентури якого уряд ЗДА визнав СССР і уклав з Москвою воєнний союз проти гітлерівської Німеччини — згадувало 12 роковини смерти Рузвельта. Серед офіційних компліментів є також: Рузвельт — поруч із Джорджем Вашинґтоном, Томасом Джеферсоном і Абрагамом Линколном — належить до найвизначніших президентів ЗДА.

● Міжнародна Конференція організації Червоного Хреста відбудеться 24 жовтня ц. р. в столиці Індії Ню Делі. Вона мала відбутися восени минулого року, але її відложено у зв'язку з вибухом революції на Мадярщині та подіями на Середньому Сході. Головна тема конференції: обмеження небезпеки для цивільного населення під час майбутньої війни.

● В індійському парляменті засідає після останніх виборів 27 жінок. Дві з-поміж них — комуністки, а решта — члени Конґресової партії прем'єра Неру.

● На передмістях Гонг Конгу живе все ще 700,000 утікачів із комуніст. Китаю. Вони терплять велику нужду і для Гонг Конгу — постійним джерелом пошесних недуг, злочинів, спекуляції та підривної акції, зокрема комуністичної. Тільки 200,000 приміщено в будинках з електричним освітленням і сякими-такими санітарними уміщеннями. Населення Гонг Конгу, що рахувало раніше 1,200,000 мешканців, зросло тепер до 2,500,-000.

● У Західньому Берліні будуватиме новий готель, що коштуватиме 4,000,000 дол. Капітал для будови цього готелю склала американська фірма „Готельбав Гезельшафт" на спілку з американським готелевим концерном Гілтона. Готель матиме 13 поверхів і буде називатись „Берлін Гільтон", його пляни склали американська й німецька будівельні фірми.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ФУНДАЦІЯ ФОРДА І ЇЇ ДОПОМОГА

Фундація Форда — це одна з найбільших у світі філянтропійних установ. Дорівнює її фондами і засягом діяльности тільки відома американська фундація Рокфеллера. Заснована 1936 року, Фундація Форда вже понад двадцять років підтримує видатно різні ділянки знання, передусім ділянку публічного здоров'я, з її численними шпиталями, медичними дослідами тощо.

Останніми днями керівництво Фундації Форда (головою ради тростістів був Г. Ровен Гейтер, мол.) опублікувала велику книгу із звідомленням із своєї діяльности та з балянсом прибутків і видатків у бюджетовому році — від 1 жовтня 1955 року до 30 вересня 1956 року. На протязі свого існування, зокрема, починаючи від 1950 року, коли вона своєю діяльністю, дотаціями, допомогами та стипендіями охоплювала тільки 28 місцевостей у 16 стейтах ЗДА і тільки одну місцевість поза ЗДА, Фундація Форда поширила свої дії на 2.500 громад у 48 стейтах З'єдинених Держав Америки та в трьох американських територіях і, крім того, на 54 закордонних країни. За 20 років Фундація видала на філянтропійну діяльність майже більйон долярів. В самому звітовому 1955/1956 р. Фундація асигнувала на дотації, допомоги і стипендії 602 мільйони долярів.

Окремою ділянкою діяльности Фундації є сприяння міжнародному порозумінню, в тому числі й підтримка студій життя в окремих країнах.

В ділянку сприяння міжнародному порозумінню, що її започатковано 1951 р., влучено, починаючи з 1954 року, і допомогу на підтримку студій Східньої Европи та Совєтського Союзу. Фонди, асигновані Фундацією Форда на ту ціль, дуже незначні і розподіл їх з різного погляду досить цікавий.

Так, наприклад, із стипендій (призначуваних здебільша на один рік) для студій совєтських і східньоевропейських справ користає кругло 50 студентів та абсольвентів американських університетів і каледжів. Коли переходити ділянки, чи пак теми студій, що ними займаються ці студенти, то велика більшість присвячується студіям виключно російських справ і проблем. 26 стипендіянтів займається виключно студіями російської історії, культури і літератури, десять стипендіянтів студіює „совєтські справи" і взаємини Совєтського Союзу із Заходом, російськими і східньоевропейськими або славістичними проблемами займається 5 стипендіянтів, Югославією — три і Мадярщиною — два, Узбекістаном, Литвою, Чехословаччиною, китайським комунізмом — по одному. Більшість студентів і абсольвентів за прізвищами американці, є кілька російських, польських та мадярських прізвищ і, здається, четверо українців (Степан Хемич, Михайло Яворський, Іван Плугар і, мабуть, Марґарета Мур-Левченко), але й вони займаються здебільша російськими, совєтськими або східньоевропейськими справами. Українських тем немає цілком, як немає й польських та інших.

На ведення російських, совєтських і в найкращому випадку східньоевропейських студій одержали у звітовому році спеціяльні дотації також деякі американські університети й установи: Американська Асоціяція для розвитку славістичних студій — 12.000 долярів на видання „Американського Славістичного і Східньо-Европейського Ревю", Американська Рада Вчених Об'єднань зацікавлених в гуманістичних студіях — 9.000 дол. на здобуття матеріялів про сучасний СССР, Університети Каліфорнійський, Колумбійський, Гарвардський, Вашингтонський і Єйльський — 113.550 дол. на студії азійських, близькосхідніх, східньоевропейських та совєтських проблем. З українських установ одержали допомогу тільки одна єдина Українська Вільна Академія Наук у ЗДА — 12.500 долярів на публікацію матеріялів з східньоевропейських проблем, і 100.000 долярів одержав Східньо-Европейський Фонд на публікацію російських книжок у т. зв. Чеховському видавництві. (З цього фонду передминулого року НТШ й УВАН одержали по 30 тисяч долярів на видання кількох українських книжок; у 1955/56 роках одержали допомогу тільки росіяни).

В загальному на сприяння міжнародному порозумінню Фундація Форда виплатила з асиґнованих 27,287.723 дол. 10,439.553 дол. З цього на азійські, східньоевропейські чи совєтські справи асиґновано кругло чверть мільйона долярів, що цілком не відповідає вазі тих проблем у сучасній американській політиці. Треба сподіватися, що в майбутньому цей стан — зокрема на українському відтинку — покращає і відповідної підтримки збоку Фундації Форда, для якого працює також багато українців, дочекаються й українські наукові установи та українські науковці і студенти. В цьому напрямку повинні поробити відповідні старання покликані до того наші інституції.

НЕПОРОЗУМІННЯ МІЖ ПРИЯТЕЛЯМИ

У четвер 4-го квітня коло 9-ої години вранці канадійський амбасадор в Каїро Герберт Норман сказав дружині, що йде пройтись. В недалекому „хмародері" він виїхав на дах понад 9-им поверхом, подивився на вулицю, потім відійшов, обернувся спиною і ступив на край даху. Ще крок і він злетівши з тої височини на паркувальну площу біля будинку, згинув на місці. Перед смертю вийняв був з кишені і поклав на парапет, годинник і окуляри. В кишені знайшли при ньому коротенького листа до дружини з просьбою простити його вчинок, і лист до приятеля, шведського амбасадора в Каїро, який жив в будинку, з якого він кинувся на вулицю.

Ця особиста трагедія людини викликала не тільки міжнародну сенсацію з уваги на високе становище самогубця, але й спричинила рідке в історії ЗДА й Канади напруження між цими двома англомовними сусідами, найбільшими приятелями і союзниками. Досить сказати, що впродовж одного останнього місяця, ще за життя Нормана, але у зв'язку з справою, яка так розхитала йому нерви, канадійський уряд вислав три ноти в різкому тоні до Вашингтону. В останній ноті з 10 квітня канадійський міністер закордонних справ, Лестер Пірсон, відомий близький приятель Америки, загрозив в імені канадійського уряду, що Канада відмовиться від обміну з З'єдиненими Державами будь-якими інформаціями довірочного характеру, якщо не дістане від американського уряду урочистого приречення, що жадних таких інформацій американський уряд не передаватиме установі, яка не підлягає безпосередній контролі уряду. На своїй останній минулотижневій пресовій конференції президент Айзенгавер заявив свій найглибший жаль з приводу всієї тієї історії, висловивши переконання, що вона не відіб'ється на традиційній приязні між ЗДА і Канадою. Проте, вже й після цієї заяви Президента канадійська преса атакувала Америку, а публічна опінія Канади така схвильована, що — як видно з порівняння дат — ще через тиждень після смерти Нормана, канадійський уряд вважав за потрібне демонструвати проти уряду ЗДА. У чому ж річ?

Минулого місяця на сенатській Підкомісії в справах внутрішньої безпеки зізнавав при закритих дверях радник американської амбасади в Ливані Джан К. Емерсон, який м. ін. згадав про свою зустріч в Японії у 1940 році з канадійським професійним дипломатом Гербертом Норманом. Емерсон рішуче заперечив, начебто він міг би припускати будь-який зв'язок Нормана з комуністами та їхньою інфільтрацією в міжнародному дипломатичному корпусі. Проте, внаслідок цього переслухання вийшла знову наверх підозра, яка тяжіла на Нормані, як комуністі чи людині, що мала з комуністами близькі зв'язки. Ця підозра виринула була на тій самій сенатській Підкомісії шість років тому, коли д-р Карл Вітфоґель, професор Вашингтонського університету і голова відділу китайської історії в Колумбійському університеті, який признався був у своїй колишній приналежності до комуністичної партії, заявив на закритому засіданні Підкомісії, що канадієць Герберт Норман був в 1938 році членом комуністичної т. зв. студійної групи, яку вів якраз він, Карль Вітфоґель. При згадуваному вище переслухуванні Джана Емерсона головний правний дорадник сенатської Підкомісії, Роберт Морріс, відчитав архівний акт, з якого виходило, що Герман Норман буцімто був у 1940 році членом комуністичної партії і, як такий, був секретарем Товариства Американські Приятелі китайського народу, визнаного за підривну організацію.

Через два дні після того минуломісячного таємного засідання сенатської Підкомісії у пресі появився звіт із цього засідання, в якому сказано й про ті давні закиди проти Герберта Нормана, які, видно, залишали й тепер сумніви в членів Підкомісії, коли її головний правний дорадник Морріс знову випитував про нього. Оприлюднення цього звіту викликало відразу гострий протест Канади в окремій дипломатичній ноті. Державний департамент виправдався посиланням на існуючу в Америці систему, за якою урядові чинники не можуть втручатися у внутрішні дії Конґресу та його комісій і підкомісій. Державний департамент рішуче відмежував себе від цього переслухання сенатською Підкомісією і заявив, що він ніколи не висував найменших застережень чи завваг щодо Герберта Нормана. Однак, почали дошукуватись, хто подав той звіт до преси. Виявилось, що видав його для оприлюднення урядовець відділу безпеки Роберт Картрайт, без порозуміння з вищою політичною владою. В дальшому слідстві над джерелами підозри щодо Герберта Нормана виявилось, що першим джерелом тієї підозри була військово-політична розвідка.

Сенатська Підкомісія в справах внутрішньої безпеки проголосила комунікат, в якому стверджує своє не тільки право, а й обов'язок перед державою і нацією досліджувати всі подробиці, що стосуються посередньо чи безпосередньо безпеки З'єдинених Держав. Однак, канадійський уряд квестіонує право американського Конґресу втручатися в справи, які, мовляв, є внутрішніми справами Канади, в даному випадку — в справу минулого і політичної благонадійности активного канадійського дипломата. Це, мовляв, належить до внутрішніх строго засекречених інформацій. Підозра щодо комуністичних зв'язків в минулому житті Нормана була відома канадійському урядові, він перевів був у цій справі слідство, цілком очистив Нормана і тим самим дальше обмірковування цієї справи на терені американського Конґресу було — на думку канадійських чинників — актом нельояльности. Канадійська преса і члени парляменту пішли ще далі. Вони просто назвали закиди проти Нормана очорнюванням його і скинули вину за його смерть на членів сенатської Підкомісії і на тих, хто спричинився до появи нещасного звіту з засідання Підкомісії. Герберт Норман так прийняв собі до серця цю справу, що попав у нервовий розлад, тим паче, що його нервова система була вже надшарпана його обов'язками канадійського амбасадора в Єгипті під час Суеської кризи та англо-французької війни проти Єгипту.

Американська преса відкидає канадійський закид в очорнюванні Герберта Нормана і обороняє право конґресових комісій займатися всебічним розглядом усіх підривних дій, які можуть шкодити цій країні. Але вона признала рацію канадійському становищу, що такого звіту з таємного засідання комісії, на якій була мова про персональні моменти членів закордонного дипломатичного корпусу союзної держави, — не вільно легкодушно оприлюднювати. Американська публіцистика признає рацію арґументові, що при всій найдбаливішій чуйності супроти небезпеки підривної роботи комуністів і їх інфільтрації в різні клітини державного апарату самої Америки та її союзників, не можна підносити поважних публічних оскаржень, не повідомивши перед тим дану особу і не давши їй можливости відразу оборонятись.

Американсько - канадійські інтереси занадто тісні, а в багатьох пунктах тотожні, щоб теперішній конфлікт тривав довго. Він безумовно буде поладнаний і забудеться, але він є ще одним доказом, як старанно треба зберігати обережність і делікатність — не супроти комуністів — а супроти союзників та приятелів, які є такими ж ворогами комунізму, як ними є Канада і канадійський нарід.

КОРОЛЕВА ЄЛИСАВЕТА В ПАРИЖІ

Париж. — Столиця Франції влаштувала 8-го квітня пишну зустріч королеві Великобританії Єлисаветі II і її мужеві Филипові, князеві Единбурзькому. Свідки минулих відвідин монархів Британії в столиці Франції і преса в один голос твердять, що такої пишної і щиронародної зустрічі, яку мала королева Єлисавета, не мав ні один її попередник.

Уже віддавна Франція і Великобританія живуть у приязні, згоді і в політичному та військовому союзі, що видержав пробу двох світових воєн. Тому ця приязнь між двома країнами стала вже традиційною і навіть сердечною.

Тим сердечніше зустрів Париж королівську пару, що Єлисавета і Филип Единбурзький молоді, гарні собою і привітні люди. А здоров'я, краса і елеґанція людей відповідальних мас свій вплив на маси, викликає їх симпатії.

Звичайно, не сама чемність і особиста привабливість королівської пари, що прибула до Парижу, збуджує захоплення між „людьми на вулиці". Є в цьому ентузіязмі також підсвідоме почуття самоохорони, надія, що спільними зусиллями вдасться перебороти труднощі й небезпеки.

А цих небезпек набралося останніми роками багато. Суеська криза ще не закінчилась, і Британія та Франція поважно беруться до того, щоб обминути Суеський канал, провівши нафтопровід через територію Ізраїлю (від Ейлату до Гайфи). Англійці і французи добре пам'ятають, що під час експедиції на Суез, в жовтні-листопаді 1956 року, Москва загрозила своєю інтервенцією. Але — апетит приходить, коли починаємо їсти. Після успіху загрози „атомами" на Суезі, Москва почала недавно систематичну кампанію застрашування атомовими бомбами своїх сусідів — близьких і далеких: Англія, Норвеґія, Данія, Голляндія, Західня Німеччина, навіть Греція одержали з Москви дипломатичні ноти або просто пересторогу через радіо, щоб не дозволяли розміщати на своїй території атомової зброї, присланої з Америки. Москва лякає своєю силою, яка, мовляв, може змести з лиця землі великі простори з містами та селами і лишить на їх місці самі руїни.

Ці загрози, підсилювані внутрішньою комуністичною пропаґандою, можуть викликати настрої паніки в різних країнах. Тому, щоб зміцнити фронт оборони проти російського комуністичного імперіялізму, державні діячі західних країн поспішають здійснити плян господарського, а далі й політичного об'єднання вільних держав Західньої Европи.

Вітаючи британську королівську пару в Парижі, французька преса висловлює надію, що Англія зробить рішучий крок і прилучиться до західньоевропейської господарської унії. Франція відчуває, що без Англії в західньоевропейській господарській унії провід матиме Німеччина. Участь Англії в такій унії витворила б у західньоевропейській унії певну рівновагу.

Королівську пару зустрічає в Парижі республіканський уряд на чолі з соціялістом Ґі Молле. Зустріч справді пишна і сердечна. Покійний французький дипломат В. Д'Ормессон писав, що французи, зліквідувавши у себе монархію, захоплюються монархами чужих країн. У Франції, що пережила від 1789 року кілька революцій, добре відрізняють монархію абсолютну від англійської конституційної монархії, де король тільки „царствує", але владу має парлямент. Недарма ще „король-сонце", Людовик XIV, казав, що в Англії нема монархії, що там — республіка на чолі з королем...

П. А.

ВЕСНА, ВЕСНА...

Весна, весна — жаданий гість
У сад міський ступає.
Відкрила брунька перший лист,
А квіти ще ховає.

Ще будуть з холодом вітри,
Важкі тумани - млості.
Хай цвіт своєї жде пори,
Хай вистоїться в брості.

Як стримать почуття своє,
Мене навчають віти.
Кохання те, що в грудях є,
Ще не пора розкрити.

Його я ще побережу —
Зміцніє хай тендітне.
Про нього хлопцеві скажу,
Як серце все розквітне.

ВАЛ. ТКАЧЕНКО

А. Заплітний

РОСІЙСЬКА ІНТЕЛІҐЕНЦІЯ В „НАУЦІ ІСТОРІЇ" А. ТОЙНБІ

(1)

По угорській революції восени 1956 р. в американській пресі можна частіше зустріти міркування на теми еволюційного розвитку та революції в Совєтському Союзі. В усіх цих міркуваннях висувається російську інтеліґенцію, як промотора і носія свободолюбних ідей та демократії, а промовчується національні революції поневолених Москвою народів у 1917 р. і тільки неясно натякається на сучасні революційні рухи цих народів. Немає в них також переконливого вияснення, чому так соромно провалилися намагання одної частини російської інтеліґенції під проводом Керенського защепити Росії демократичний устрій, і чому провідникові другої частини інтеліґенції з Леніним на чолі вдалося врятувати розбитки петрівської імперії, і то завдяки кличам та методам, що були виразним запереченням будь-якої демократії та волі.

Прикладом, як можна в добрій вірі написати багато неправдивих тверджень, є стаття Джемса Біллінґтона „Відродження російської інтеліґенції", вміщеної в поважному квартальнику Foreign Affairs за квітень 1957 року. Там зустрінемо, примі-ром, думку, що російська інтеліґенція — це рух, який шукав правди. Хоч серед учасників цього руху ніколи не було згоди відносно того, що є правдою, — у російських інтеліґентів була згідна думка відносно того, що є неправдою, кривдою та міщанством. Як можна знати, що є неправдою, не знаючи правди — автор цієї статті не пояснив, і ледве чи хто буде в стані це зробити.

Визнаючи, з одного боку вагу порушеної теми, а також велике знання, потрібне для її висвітлення — дозволимо собі навести думки визначного історика Арнольда И. Тойнбі, професора всесвітньої історії в Лондонському університеті, які він зібрав у своєму монументальному творі „Наука історії".

При цьому мусимо пам'ятати, що має він осібну історичну термінологію. Наприклад, слово цивілізація не є в нього те саме, що культура. Цивілізації — це видні поля пізнання всесвітньої історії. Вони охоплюють звичайно багато народів, великі території та якісь спільні духові сили. Попередня гелленська цивілізація — це цілий греко-римський світ від часів Гомера до упадку Римської держави у 5 ст. по Христі. Сучасна західня християнська цивілізація, або коротко західня, обіймає всі народи Західньої Европи, обох Америк, Південну Африку і Австралію з Новою Зеляндією. Православна християнська цивілізація включає українців, росіян, білорусинів, сербів, болгар, румунів та греків. Є ще живі цивілізації ісляміська, індійська та далекосхідня, або китайська з японським та корейським паростками.

Основною рисою західньої цивілізації є його середня верства, тобто людська група, яка постала в другій половині середніх віків з людей, що скупчилися по містах для ведення промислу й торгівлі. На переломі 19 ст. і 20 ст. почало приходити до влади також міське робітництво. Ця кляса чи верства постала самочинно і здобувала крок за кроком, не раз тяжкою боротьбою, господарські та політичні права. Вона загартувалася, набралася досвіду, освіти, грошового капіталу і побільшилася так, що могла взяти на себе тягар та відповідальність за ведення республіканських та монархічно-конституційних держав.

Рівночасно з розвитком середньої верстви йшла експансія Заходу на всі не европейські континенти та на европейський Схід, які скоро відчули смертельну загрозу для себе через перевагу західньої технології та мілітарної сили.

Найправильнішим кроком для усунення цієї загрози було творення своєї середньої верстви. Тому, що на чолі загрожених країн стояли такі деспоти, як Петро I в Росії, опановані манією всесильности, деспоти, які не мали ні часу, ні терпеливости чекати на організаційний розвій своєї середньої верстви, вони покликали наказами згори до життя осібну клясу, якій доручили працю, що її на Заході виконувала середня верства. Цю клясу назвали в Росії інтеліґенцією. Через яких сто літ з таких самих причин і в такий самий спосіб постала інтеліґенція китайська, японська, індійська та деяких ісламських країн.

Російська інтеліґенція взялася радо виконувати доручене завдання, але вона ніколи не була вдоволена з себе та з плодів своєї праці. З одного боку, її гнітила свідомість своєї безсильности супроти творця російського деспотизму і вузькість бази для розгортання праці, а з другого — вона відчувала свою цілковиту відчуженість від народних мас, бо їй наказано працювати за чужими культурними взірцями, що їх московські народні маси ненавиділи.

Коли зустрічаються дві цивілізації і одна з них є у наступі, а друга в обороні, тоді у тій, що є атакована, з-правила, постають дві реакції. Одна відкидає всі чужі впливи, всі первні та інституції чужої цивілізації. Її називає А. Тойнбі зелотизмом. Друга реакція хоче пересадити на свій терен якнайбільше чужих первнів, їх засимілювати і ними побивати чужу цивілізацію. А. Тойнбі називає цю реакцію геродіянство. Обидві ці реакції виступили в старовині, в зустрічі римського світу, що був членом гелленської цивілізації, і жидівського світу, що був членом сирійської цивілізації.

Юрій Мушкетик

ГАЙДАМАКИ

(19)

...Не дослухавши до кінця Максимової відповіді, полковник підсунув до себе зелену, з чорними прожилками папку, — попередній допит Залізняка, вчинений Гур'євим і Колоґрівовим, — і став порпатися в паперах. Відшукав якийсь аркуш, прочитав до половини і підвів голову. Вже розкрив був рота, хотів щось сказати, та враз підскочив, немов його штрикнули знизу розпеченим залізом, і завмер. В кімнату повільно, стомленою ходою, ввійшов київський генерал-губернатор Восійков. Помахом руки зупинив полковника і підійшов до стола. Один з помічників слідчого метнувся до дверей, вдвох з вартовим штик-юнкером вони внесли велике крісло, поставили біля стола. Восійков важко вмостився в ньому. Тільки тоді звів погляд на Залізняка. Справи читати не став: про хід допитів йому щовечора доповідав полковник. Постукотів пальцями по бильцях крісла, посадовив поглядом слідчого та його помічників і знову звернув на Залізняка глибоко захований під вицвілими бровами очі:

— Так ось ти який, самозванцю!

Куточки Максимових губ ледь помітно пересмикнулися. Максим відкинув з чола пасмо липкого від поту чуба, переступив з ноги на ногу — на підлозі глухо задзвеніли кайдани. Він відчував, як його, не знати чому, все більше бере на сміх. Намагався стримати себе, але не зміг і посміхнувся.

— Оце ж такий!

І до того невимушена була та усмішка, так природно просто прозвучала та відповідь, що губернатор в першу мить розгубився. Він відчув тонко сховане глузування, але не знав, що зробити.

„Гримнути на нього? Примусити мовчати? Але ж він нічого такого не сказав. Може, ніхто не помітив? А чого ж той солдат зціпив губи?"

Восійков відчував величезне бажання схопитися і вдарити в обличчя цього розбійницького отамана, відіслати в карцер солдата і кричати, кричати на всіх: на Залізняка, на вартового, на слідчого, його помічників. Однак стримався. Витягнув золоту табатирку, підніс до носа.

— Ти будеш тільки відповідати на запитання.

— Я й відповідаю.

— Скільки в тебе було війська?

— Не знаю я йому ліку. Багато. Як билин у степу. По всій Україні розійшлися ватаги.

— Скільки сотень після руйнації Умані рахував ти?

— Шістнадцять. Та людей в них було не по сто. В якій двісті, в якій триста, в якій і того більше.

— Для чого людей бунтував? Чого хотів ти?

— Волі. Хотіли ми відновити козацькі порядки і панів вигубити.

— А хіба тобі на Січі не було волі? Хіба там не козацькі порядки?

— Січ... Хіба ж то вся Україна? Та й там волі небагато лишилось. — Максим примружив очі. — Хіба не ви по Орелі кріпостей понаставляли, форпостами та шанцями Січ оточили? І опинилась та воля в погребі. А митні рогачки? А поселення Нової Сербії?

— Замовкни, самозванцю...

Але Максима годі було зупинити.

— Не самозванець я. Мене вибрали козаки, прості люди. Вони мені перначі попривозили, вони вручили їх.

— Куди подів ті перначі? І де все інше, награбоване тобою?

— Не грабував я. Було трохи... в панів люди відібрали. Офіцерів своїх потрусіть, у них все осіло.

Восійков відкинувся на спинку крісла. „Нехай говорить, більше скаже сам, менше з ним буде мороки".

— Хто з священнослужителів благословляв тебе на цю війну і хто правив молебень у Мотронівському монастирі?

Максим похитав головою.

— Цього не скажу.

— А може скажеш! — неголосно, але з притиском проговорив Восійков.

— Загрожуєш? Даремно...

Восійков не став наполягати. Чого Залізняк не хотів говорити з доброї волі, він не говорив і під тортурами. Вже впевнилися. Намагатись вирвати щось в нього зараз — тільки принизити себе в очах слідчих і солдатів.

— Для чого ти слав до татар людей? Хотів прикликати їх на поміч?

— Це бусурманів на поміч? Ніколи в світі. Самі вони послів слали.

— А під Балту кого з отаманів посилав?

Максим знову похитав головою.

— Про людей говорити не буду. І не питайте. — Він прихилився до стіни, чекаючи дальших запитань. Але Восійков нічого більше не питав. Деякий час він сидів нерушно, потім повільно підвівся і, кинувши слідчому головою, пішов з кімнати.

...Слідство тяглося майже місяць. Декілька разів приходив генерал-губернатор Восійков. Викликали нових свідків, в шафах виростали купи паперу. Ув'язнених катували щодня. Робили це не стільки за їхні минулі провини, як за те, що їхні вільні товариші не припиняли повстання. Гайдамацькі загони вже після ув'язнення Залізняка і Гонти взяли Балту і Палієве озеро, вони діяли скрізь, де тільки були ліси. А ще карали ув'язнених за втечу п'ятдесяти гайдамаків. Це трапилось вночі, в бурю. Хтось із вартових солдатів відчинив двері однієї камери, і гайдамаки через кабінет наглядача тюрми вибралися на тюремний двір, а звідти по дереву на вал і на вулицю. Серед них були Хріш, Чуб, Кудияр.

На початку серпня відбувся суд. Крім ув'язнених та членів судової комісії, в залі були присутні лише конвоїри. Залізняк і Неживий сиділи на передній лаві. Максим майже не слухав того, що читали судді. Він дивився не на них, а у вікно, де буяло у всій своїй красі розквітле літо. Воно вабило до себе, туди, на волю, за сірі поржавілі ґрати. У вікно було видно сонце. На якийсь час білобокі кучеряві хмаринки закрили його, але кілька променів таки пробилося з-під них; здавалося, ніби то довгі, блискучі леза проштрикнули хмари і ввігналися в землю десь далеко за містом. Чомусь згадалось село, ліс над Тясмином. Але не літній, — осінній. Ронить він, ронить жовтий лист, і шумить, шумить. Тиша в ньому і якась чаруюча таємничість. В таку пору зустрів він у лісі Оксану. Не ту пустотливу Оксанку, яка пасла на березі струмка вівці, а іншу, чорноброву лісову красуню; зустрів, вперше повернувшись з Запоріжжя.

...Максим так замислився, що тільки тоді отямився, як вартовий офіцер штовхнув його під руку:

— Встань!

Голова судової комісії генерал-губернатор Восійков прочитав указ імператриці, а також двадцять перший пункт Уложенія Олексія Михайловича „Про бунти на царя і воєвод". Після того присадкуватий полковник, той, що вів слідство, почав читати вироки. Першим був названий Залізняк.

„По силі вищепрописаних височайшого її імператорської величности рескрипту також уложенія пунктом військових артикулів учинити слідуюче: як із проведеного в Київській губернській канцелярії слідства явно виявлено..." — далі йшов перелік „злодіянь" Залізняка. Їх було списано дуже багато, і місце це полковник читав дуже швидко. В кінці він знову підвищив голос, і повільно, вимовляючи кожне слово, закінчив:

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Сиракюз, Н. Й.

Шевченківські Роковини.

У неділю, 24 березня, діловий комітет під протекторатом місцевого відділу УККА в залі Народного Дому улаштував вечір, присвячений пам'яті нашого Кобзаря. Святочний вечір розпочався співом „Заповіту", муз. Стеценка у виконанні мішаного хору. Це була приємна несподіванка, ми нею зацікавились і вияснили, що до чоловічого хору „Сурма" приєднався жіночий ансамбль, який створився при місцевому відділі Союзу Українок Америки. Це дає нам надію в майбутньому мати в Сиракюзах і мішаний хор, а не тільки чоловічі, як це є тепер. Святочну доповідь зробив проф. Лоза, що в ній змалював Шевченка, як поета-лірика і як полум'яного, незламного борця за волю і незалежність нашої Батьківщини. Твори Поета читала молодь і досвідчені рецитатори. Прекрасно прочитав „Калину" п. Л. Павелко, „Пролог" до „Неофітів" п. М. Вішко, а вірш: „Наша Батьківщина" прочитала мала декляматорка Марія Погоцька. Окремо хочемо спинитися на поемі: „Чигирин", яку деклямувала п. В. Смик. Вона вміє відшукати належний стиль передачі, що найкраще пасує до того чи іншого місця твору. Дуже гарно пройшла картина: „Шлях до слави" у виконанні дітей „Курсу Українознавства" під акомпаніямент бандури. Задум дуже простий: діти переказують за чергою життєпис нашого Шевченка і це саме те, що потрібно нашим дітям про тяжкий, тернистий життьовий шлях нашого Пророка обов'язково знати.

Чоловічий хор „Сурма" в першому відділі співав уривки з поеми „Гамалія". Першим уривком була перша частина відомого твору Лисенка: „Ой, нема, нема...". Ми знаємо цей один з найтяжчих чоловічих хорів і в нашій уяві мимоволі виникає спогад про виконання цього твору хором, що ним керував сам Лисенко і з яким він їздив по всій Україні. Далі хор перейшов на другий уривок з „Гамалії" (муз. Лисенка), „У турскій, по тім боці...". Цим уривком закінчився перший виступ хору, хоч ми чекали ще й третього уривка: „Наш отаман Гамалія". В другому відділі хор проспівав: „Косаря" (муз. Людкевича), показавши при виконанні цього твору свій великий поступ. Ми не помилимось, коли будемо твердити, що серед хорів м. Сиракюз саме хор „Сурма" вже вийшов на чільне місце. Фортепіяновий супровід хору дуже гарно проводила п. Марта Кузьма. Свято закінчилось співом Національного Гимну, виконаним всіма присутніми на залі.

М. О.

Геній Святочною Академією, яка почалась співом американського гимну, що його відіграв на фортепіяні Любомир Кормелюк. Після цього голова місцевого Відділу ООЧСУ, п. Лев Федак відкрив Свято та привітав усіх присутніх. З черги чоловічий хор ООЧСУ під управою п. Миколи Кормелюка відспівав: Заповіт, Кант про Почаївську Божу Матір, Могилу та Жнива.

Пан Мирон Сірий виголосив реферат про творчість Шевченка та його значення для українського народу. — На окреме вирізнення заслуговує участь дівчат та хлопців Ю. СУМА, які виконали слідуючі точки: Поклін Тобі, Тарасе — збірна пісня, Сонце України — декламація (Марія Фесьо), Надія — деклямація (Леся Вінтонів) та Безсмертному Пророкові — деклямація (Борис Малюта). Збірний вірш „Твій дух між нами" виконали: Люба Шишка, Надія Капуста, Марія Новіцька, Євгенія Шклярська, Надія Сіра, Любомир Кормелюк, Юліян Шклярський та Іван Шклярський. Приємно було слухати „Спомини про Тараса Шевченка" на фортепіяні у виконанні учнів музичної школи: Наді Сірої та Любка Кормелюка.

Окремою точкою, яка мило вражала присутніх, — були вправи Ю. Сумівок „Реве та стогне" — вправа вільноруч та „Друже товаришу" — вправа з прапорцями. Свято закінчено відспіванням українського національного гимну.

Слід відмітити наполегливу працю в Ю. СУМІ п. А. Малюти і п. Миколи Кормелюка та їхню тісну співпрацю із батьківським комітетом, в склад якого входять: пп. Лев Федак, Василь Вінтонів та Михайло Шкодин.

М. К.

Ютика, Н. Й.

Шевченківське Свято.

Українська Православна Парафія св. Ап. Петра і Павла врочисто відсвяткувала цього року Шевченкові роковини. 10 березня після Служби Божої була відслужена Панахида за спокій душі великого сина України. Свято було влаштоване 31-го березня о год. 5-ій по полудні в парафіяльній залі. Програма була достосована до поваги хвилі. При тому треба зазначити, що поважно до звеличання свята причинився запрошений мішаний хор з Ром, під проводом Веч. о. Петра Петруша. Відкрив свято о. Василь Чекалюк, настоятель парафії в Ютика, вказавши на те, яке значення має це свято, та чим є Шевченко для українців. По відспіванні „Заповіту" реферат про Шевченка українською мовою виголосив п. Микола Ковалевський, а реферат англійською мовою п. Василь Смолинський, мол.

Гарно віддеклямували віршики панна Валентина та Анна Ройко, одна вірш „У Шевченкові Роковини", а друга „Розрита могила". Учень Недільної Школи при парафії Володимир Дячук відіграв на піяно „Хвилі Дунаю". Виступали ще панна Джуєна та Емілія Яворська з Ром, що дали дві прекрасні композиції на піяно в супроводі акордіону. Гарне враження зробила група танцюристів під проводом пана та пані Мирона Мельник, які в національних строях відтанцювали декілька українських національних танків. Особливо звернули на себе увагу двоє наших найменших, а саме Корін Мельник та Нестор Горбовий.

Виступали й учні недільної школи при парафії під проводом свого настоятеля о. Василя Чекалюка. Між ними були діти тут роджені та діти новоприбулих імігрантів. Вурхлівими оплесками нагороджували присяні наших найменших, а це дає їм заохоту до дальшої праці для нашого народу. Сцена була прикрашена портретом Т. Шевченка та прибрана рушниками.

Цьогорічне відзначення Шевченкових Роковин підкреслило всім присутнім українцям, що в них усіх є велика пошана до великого сина України Тараса Шевченка.

В. Ч.

Йонгставн, Огайо

Шевченківська Академія

Українська громада м. Йонгставну та околиці згадала цьогорічні Роковини Пророка України святочною Академією, яку влаштував місцевий Відділ УККА в неділю 24-го березня ц. р. Програма цієї академії була добре дібрана і виконана та була багата, бо взяли в ній участь два місцеві хори: мішаний хор української православної громади „Бандурист" під дириґентурою п. Ю. Скибинецького та чоловічий хор „Трембіта" під дириґентурою п. М. Штиля.

Академію відкрив голова Відділу УККА п. Ю. Присташ, після чого хор „Трембіта" відспівав Американський Гимн і Заповіт. Парох української православної Церкви о. В. Олійник виголосив вступне слово, в якім навів деякі голоси сучасників про нашого Пророка та підкреслив Його непроминаюче та вічне значення для української нації. Відтак хор „Трембіта" відспівав „Садок вишневий" (соліст п. М. Леник) та „Реве та стогне". Велике враження зробили на всіх присутніх відспівана цим самим хором інсценізована пісня „Розрита могила". Соло співала б. артистка театру М. К. Садовського п-і Валентина Стахурова, яка представляла Україну-маму в окруженні українських діточок. Хорові акомпаніювала на фортепіяні панна Орися Штиль.

Хор „Бандурист" відспівав „Учітеся, брати мої" та „Сонце заходить". Відтак члени української православної громади панство Ольга і Петро Сенедяки та п. Микола Юрчик заспівали терцетом, під супровід бандури п. Юрія Скибинецького, три пісні: „Встає хмара", „У полі могила" та „Добрий вечір дівчино". Слідував ще дует зі супроводом бандури „Зійшов місяць", який заспівали панство Анна і Юрій Скибинецькі. Всі ці точки програми були добре виконані, а національні костюми виконавців ще збільшували враження.

Дуже добрий і цікавий головний реферат виголосив гість з Питсбургу, Па., п. полк. Іван Домбровський. Відповідні до свята деклямації виголосили дівчатка Гертруда Гуцул, Люба та Катерина Корочинські.

Під кінець програми була інсценізація Шевченкової „Тополі", яку вивели члени місцевої української православної громади під проводом пані Дарії Олійникової. В поодиноких сценах взяли участь: панство Ольга і Петро Сенедяки, пані Юстина Проць та пані Анна Скибинецька. Пані Д. Олійникова була рецитаторкою.

Цю вдалу академію закінчено співом Українського Національного Гимну, який відспівали обидва хори враз з цілою залею.

Чистий дохід з академії 127 долярів відіслано до централі УККА на Народний Фонд.

Перед академією відбулася в українській православній Церкві Панахида за спокій душі Шевченка.

Д-р Роман Отахура

Филаделфія, Па.

Відзначення Шевченківських Роковин

Як щороку, филаделфійська громада відзначила святочно роковини народження і смерти Тараса Григоровича Шевченка. Цього року вона відзначувала ці роковини ширше. Окремі святкування відбулись по дільницям Филаделфії, на Найставні і на Френкфорді. Відзначували теж цю важливу дату школи українознавства. Особливо школа при парафії св. Покрови зорганізувала святочну академію для ширшої публіки з великою програмою.

Головне святкування відбулося заходом Відділу УККА 31 березня у великій залі Горожанського Клюбу. Святкову промову відчитала д-р Н. Пазуняк, підкреслюючи головно ідею визволення України в творчості Шевченка. В мистецькій програмі виступив співак Іван Самокиши, який виконав дві пісні Лисенка до слів Шевченка „Учітеся, брати мої" й „Мені однаково". Велике враження у слухачів викликав артист Я. Пінот-Рудакевич деклямацією „Чигирин". На закінчення відбулася інсценізація „Гайдамаків" у виконанні артистів Театру у Филаделфії під проводом Володимира Шашаровського. Головні партії виконували артисти М. Степова Карп'як, В. Левицька, В. Карп'як, Є. Левицький, І. Самокиши і М. Солтис. Члени Відділу ОДУМ виконали жива образ-монтаж із творів Шевченка.

Т.

Дітройт, Міш.

Гостинний виступ оркестри і хору СУМА з Шикаго.

Шикаґівський Осередок СУМА ім. Павлушкова відвідав 23 березня українську громаду Дітройту.

Концерт Осередку СУМА ім. Павлушкова за межами Шикаґа можна розцінювати як дальший крок у розгорненні сумівської праці. СУМА в Шикаґо виріс до того степеня, що він вже є в спроможності виїздити із самостійними концертами поза межі дотеперішньої своєї діяльности.

У програмі СУМА є служба Богові й Батьківщині. І як можна служити краще своїй Батьківщині, як не плеканням того, що так інтимно пов'язане із нею? Українська музика є частиною нашої Батьківщини тут з нами на чужині.

Концерт сумівців у Дітройті пройшов з неабияким успіхом. В цьому була безперечна заслуга мистецьких керівників: — проф. Омеляна Плешкевича та проф. Івана Барабаша. Проф. О. Плешкевич, дириґент хору СУМА, відомий українській іміграції, як дириґент академічного хору „Бандурист" та чоловічого хору „Сурма" ще зі Львова. Проф. І. Барабаш, дириґент сумівської оркестри, відомий в Шикаґо як голова музичного відділу публічних шкіл в Шикаґівській музичній консерваторії, та як дириґент духової оркестри в Райт Джюньйор каледжі.

Програма концерту складалася з виступу молодої співачки п. Марії Костелини, клярнетового соля п. Євгена Волошина та багатьох точок хору й оркестри. Годі вирізняти поодинокі точки програми. Довгі й гучні оплески не дозволяли виконавцям залишати сцени — говорять про все.

Розклад програми був вдалий. Вже перша точка, „Через поле широкеє", з сольом п. Марії Костелини, здобула увагу публіки, яка жила разом із сценою аж до самого кінця концерту.

До репертуару програми входили: „Не тополю високую" — Заремби, „Соренто" — Де Куртіс, „Сирітка" — Лопатинського — у виконанні п. М. Костелини; „Прометей" — Стеценка, „Вічний революціонер" — Лисенка, „Садок вишневий" — Гнатишина, „Вперед" і інші — у виконанні хору; „Блискавичні пальці" — клярнетове сольо п. Є. Волошина; „Слава, слава, отамане" Барабаша; „Увертюра УПА" — Поваличека, „Заєяло сонце золоте" — Недільського, „Наші Карпати" — Барабаша, „Владико неба і землі" — Артимовського і інші — у виконанні духової оркестри.

Концерт шикаґівських сумівців в Дітройті був милою розвагою для дітройтської громади. Те, що оркестрі доводилося повторяти точки, а хорові співати аж два рази на „біс", — підказує, як дітройтці сприймали гой концерт.

В. К.

Клівленд, Огайо

Шевченківський Концерт.

Старанням Українських Злучених Організацій відбувся 17 березня Шевченківський Концерт. Простору залю школи ім. Линколна виповнила публіка по береги. Заповіт Шевченка укладу Вербицького пролунав перед 900 слухачами. Співав його хор „Дніпро", скріплений жіночим хором. Дириґував Орест Садовський, сольо співав Роман Касараба.

З промовою виступав редактор Мих. Бажанський, кол. голова Літ. Мист. Клюбу в Дітройті. В своїй короткій та змістовній промові вказав промовець на усі ті заклики Шевченка, які й сьогодні є актуальні.

Хор „Дніпро" виступив два рази: Мішаний хор відспівав „Ой три шляхи" Топольницького, і „Реве та стогне" Давидовського, а Чоловічий хор проспівав „Сонце заходить" Роздольського та „Село" Смеречанського.

В другій частині концерту виступив, запрошений до вшанування пам'яти Шевченка, великий (75 особовий) мішаний литовський хор „Чурліоніс" з оперовою співачкою Альдоною Стемпужіс.

Проф. Яремкевич представив той хор, згадуючи про наші зв'язки з литовцями в минулому і про взаємну приязнь обох народів, що їм доля присудила мати спільних ворогів. Звернувшися до литовських гостей, привітав їх проф. Яремкевич по-литовськи, висловлюючи гостям привіт від української громади. Хор виступив в литовських народних строях і співав у супроводі старолитовських цитер „конклес". Високий стиль продукцій народніх литовських пісень, прекрасна зіспіваність, чудові сольові вставки у виконанні п. Стемпужіс — зовнішня краса хору — все це зискало хорові „Чурліоніс" бурі оплесків вдячної публіки.

У третій частині гарно пройшла інсценізація „Марії" Стефаника, що її поставила Ярослава Рубчак - Варничева з участю Ірини Дубас, Орисі Руденської, В. Карпяка, Р. Касараби, Ю. Кульчицького та М. Шарка. У виставі так і відчувалося традицію Рубчаків, а креація ролі Марії була знаменита.

Про доцільність запрошувати на наші великі імпрези інші національні групи писав вже минулого року проф. Смаль-Стоцький у „Свободі". Але виступ хору „Чурліоніс" насунув нам і прикрі рефлексії: Чому ми, національна група далеко численніша від литовської, не маємо такого сильного, прекрасного здисциплінованого хору? Чому в наших хорах так мало молодих людей, а то й нема їх зовсім? А в „Чурліоніс" перевага молодших!

До активів концерту ще треба дорахувати те, що концерт почався точно в заповідженім часі, а промова була коротка (25 мінут). Сцену до „Марії" оформив п. Білинський.

Цей Шевченківський концерт був останньою імпрезою УЗО під керівництвом проф. Яремкевича. Думаю, що рекордова присутність публіки була найліпшою подякою і признанням за його труд.

Ольга Бак.

Балтімор, Мд.

Концерт в честь Тараса Шевченка.

За ініціятивою 14-го Відділу ООЧСУ, при активній співпраці місцевого Осередку СУМА ім. Першого Листопада, Пластової Станиці, 59-го Відділу Союзу Українок Америки, під протекторатом Відділу УККА відбувся в залі оо. Редемптористів при вулицях Балтимор і Вулф дня 24 березня концерт, яким українська громада нашого міста гідно вшанувала пам'ять українського Пророка Тараса Шевченка. Святочний концерт розпочато американським гимном, який відіграла на фортепіяні панна О. Мацюрак. Мішаний хор відспівав „Заповіт" (музика К. Стеценка), а концерт відкрила пані О. Юзенів, культурно - освітн. реф. Відділу ООЧСУ. Вона зложила щиру подяку всім, що своїм трудом причинилися до цього святочного концерту. Особливу подяку висловила п. Левові Райнаровичеві, що постарався прибути до нас на свій гостинний виступ. Подякувала теж п. Лідії Шав'як за її музичний акомпаніямент та дириґентові хору, і співакам.

Реферат виголошений поміcтецьки, і в ньому прелеґент порушив надзвичайно важливі проблеми. Рясними та довготривалими оплесками публіка нагородила прелеґента, чим виявила признання за цінний реферат, а визначніші громадяни нашої громади складали п. О. В. С. сердечні ґратуляції.

Одною із найбільших атракцій — сенсацій концерту був гостинний виступ відомого оперового співака — баритона п. Лева Райнаровича, що вперше завітав до нашої громади, та якого сердечно й тепло вітала публіка. Він виконав „Гетьмани" та „Ой Дніпре, мій Дніпре", — обидві композ. Лисенка. В другій частині п. Райнарович виконав В. Сосюри „Любіть Україну" — муз. М. Фоменко, „Степ" муз. Степового, та „Залишив свій Рідний Край" — муз. Гайворонського. Всі ті пісні були гарно виконані, а після кожної пісні присутні нагороджували його рясними оплесками. До його успіху причинився вдалий акомпаніямент управительки місцевого Відділу УМІ п-і Лідія Шав'як.

На цьому концерті виступив і мішаний хор, в склад якого входили чоловічий хор Від. ООЧСУ, що був доповнений жіночими голосами тих організацій, які брали участь в концерті. Хор виконав „Учітеся" — (в аранжеровці Д. Котка) та „Чого мені тяжко", муз. Волошина. Згадані пісні, як теж і інші, були виконані бездоганно, а квартет, гарно виконав „І процвітеш" (Із великої Кантати — слова Т. Шевченка, муз. М. Лисенка, „Радуйся ниво неполитая"). Виконавцями були: п-і І. Яворська (сопран), п-а Т. Соловій (альт), п. А. Чорний (тенор), і п. Ст. Поліщук (бас).

З деклямаціями виступали п. Б. Мельник, який із чуттям продеклямував „До Основяненка". Також гарно продеклямувала вірш Т. Комара, присв'ячений Т. Шевченкові „Про Шевченка" п-а О. Луцишин. До речі буде підкреслити, що вона, хоч тут роджена, то бездоганно говорить українською мовою, і бере активну участь в укр. житті. П-а М. Пісецька віддеклямувала „Подраженіє Ісаї, гл. 35".

Під кінець концерту виступав що раз мішаний хор, який відспівав: „Садок вишневий" — муз. Вахнянина та „У перетику ходила" — муз. Вахнянина. Композиції двох останніх речей нові на цьому терені, бо одержав їх дириґент хору недавно із рідних земель від своїх рідних, так, що на цьому концерті вперше були тут співані. Вичувалося зіспівання голосів та здисциплінованість хористів, в чому належна заслуга їхнього дбайливого дириґента. І тому недивно, що чулося голоси, що такого концерту в нашій громаді ще не було. Слід згадати, що гарно опрацьовані та дійсно по-мистецьки були виготовлені програмки, які виготовили п. К. Бабяк, і п-на Д. Варис.

Концерт пройшов з повним моральним і матеріяльним успіхом, з якого чистий дохід призначено для видання Української Енциклопедії англійською мовою в Сарселі, Франція.

Закінчено концерт спільним відспіванням українського національного гимну.

Т. Ц-к.

Бейон, Н. Дж.

Шевченкові Роковини.

7 квітня Організація Оборони Чотирьох Свобід України та Ю. СУМА в Байоні, гідно відзначили 96 Роковини смерти нашого

ПОВІДОМЛЕННЯ УСПВ

Український Союз Політ.-В'язнів повідомляє, що д-р Петро Мірчук виїжджає в найближчому часі до Німеччини, щоб там як правний заступник перед німецькими урядами й судами доходити претенсій колишніх українських політичних в'язнів німецьких тюрм і концтаборів на відшкодування на підставі найновішого закону, що появився минулого року.

Супроти цього Головна Управа УСПВ взиває всіх заінтересованих, що вже зголосилися, як і тих, що ще не зголосилися, щоб контактувалися безпосередньо з д-ром Петром Мірчуком.

Адреса д-ра Петра Мірчука:
Petro Mirchuk
1610 Rowan Street
Philadelphia 40, Pa.

Головна Управа УСПВ

ФОНД „ВЕСЕЛКИ"

У цій рубриці друкуємо в признанням і подякою імена тих громадян, що прислали свою пожертву на фонд і передплату дитячого журналу „Веселка".

СПИСОК Ч. 48 а).

	Передплата	Пожертва	Разом
І. Кокольський, Вунсакет	4.00	5.00	
Д-р В. Кіналь, Йонкерс	4.00	2.00	
М. В. Янович, Кентон	4.00	1.00	
І. Романишин, Трой	3.00	1.00	
М. Возняк, Геммонд	2.00	1.00	
В. Зозуля, Ракєбурі	1.00	1.00	
І. Заполюх, Шиконінґ	4.00		
К. Сидоренко, Торонто	4.00		
С. Кравс, Сиракюз	4.00		
С. Клюка, Ню Брітейн	4.00		
Д-р К. Матвієнко, Ню Гейвен	4.00		
Г. Сенок, Дітройт	4.00		
І. Кухта, Клівленд	4.00		
П. Ольховецький, Филаделфія	4.00		
М. Барабаш, Монтреал	4.00		
Л. Дороти, Филаделфія	4.00		
О. Вук, Пасейк	4.00		
Н. А. Оглюк, Рачестер	4.00		
С. Луцишин, Филаделфія	4.00		
І. Островський, Клівленд	3.00		
Г. Кобелюх, Шикаґо	2.00		
А. Блюй, Дітройт	2.00		
Ю. Мазурик, Ню Йорк	2.00		
Д. Романишин, Шикаґо	2.00		
С. Шумська, Гартфорд	2.00		
М. Шеґда, Гартфорд	2.00		
К. Гуля, Річфілд Спрінґс	2.00		
М. Корінець, Лос Анджелос	1.00		
Л. Соколишин, Ню Йорк	1.00		
Н. Повяк, Аллентавн	1.00		
А. Клим, Леміґтон	1.00		
Г. Бодляк, Нюарк	1.00		
І. Гергель, Флінт	1.00		
А. Швець, Мінеоля	1.00		
І. Тарнавський, Пітсфілд	1.00		
І. Недокус, Бруклин		5.00	
Т. Даціків, Відд. 221		4.00	
Я. Сточанин, „ „		4.00	
М. Томко, „ „		2.00	
В. Галізін, „ „		2.00	
В. Мартинюк, „ „		2.00	
В. Прийма, „ „		2.00	
Я. Годованець „ „		2.00	
С. Чуруля, „ „		2.00	
В. Кушнір, Боффало		2.00	
І. Городиський, Клівленд		2.00	
А. Варчак, Бронкс		2.00	
В. Ярема, Плейнфілд		2.00	
П. Бойчук, Савона		2.00	
І. Сенковський, Джерзі Сіті		2.00	
П. Свистун, Ню Йорк		2.00	
С. Луцький, Дітройт		2.00	
Н. Данильченко, Венінґер Фолс		2.00	
С. Яць, Бронкс		2.00	
А. Марціновський, Шикаґо		2.00	
М. Сияк, Трой		2.00	
М. Кірик, Вирлінґтон		2.00	
Ф. Мартинюк, Ґрімсбі		2.00	
Д. Володюк, Флашінґ		2.00	
Я. Крудри, Рачестер		2.00	
І. Серединський, Ню Йорк		2.00	
Н. Давискиба, Маттапан		2.00	
Кривлюк, Филаделфія		1.00	
Ю. Чайка, Бетлегем		1.00	
М. Лехицька, Ню Йорк		1.00	
І. Коцан, Тайтусвіл		1.00	
М. Дербуш, Міннеаполіс		1.00	
П. Матієв, Бруклин		1.00	
Е. Лазірко, Клівленд		1.00	
І. Крамаренко, Бруклин		1.00	
І. Бздель, Шикаґо		1.00	
Н. Димкевич, Тарентум		1.00	
О. Білецький, Фордс		1.00	
І. Стецура, Бруклин		1.00	
В. Рипяк, Джамайка Плейн		1.00	
Ю. Ляховська, Нюбурґ		1.00	
Д-р В. Недільський, Конкорд		1.00	
П. Тимчук, Торонто		1.00	
Г. Уліско, Стемфорд		1.00	
К. Шах, Гемілтон		1.00	
Д. Бойчук, Бейон		1.00	
П. Жарський, Джерзі Сіті		1.00	
Разом	$ 95.00	$ 92.00	$ 187.00
Раніше проголошено	$ 6,376.90	$ 5,300.50	$11,677.40
Разом все . . .	$ 6,471.90	$ 5,392.50	$11,864.40

Зі Спорту

ЗА МИСТЕЦТВО ВЕСНЯНОЇ РУНДИ В ШИКАГО

Леви — Швабен 3:2 (1:1)

Неділя, 7 квітня. — Недавня сумна історія зустрічі Левів із Швабен за Аматорську Чашу Америки збудила у змагунів Левів бажання відплатної перемоги, і симпатиків сповнила зацікавленням.

Змагання ці мали б принести дружині не лише точки, але в них мало рішитися, хто буде на протязі нового сезону користуватись авторитетом футбольного лідера в Шикаґо.

Як виявилось, Леви свого доконали. Змагання почалися скорим темпом, великим завзяттям та гострою характером грою. Крім цих прикмет замітною в першій половині змагань була нервова гра, яка у великій мірі неґативно впливала на розвиток плянової комбінації. Все ж таки співпраця між змагунами Левів була настільки виссачальна, що уможливлювала нападові раз-у-раз прориватися на шіснадцятку противника.

Вкінці добуто перші ворота. Цей стан 1:0 Леви задержують коротко до кінця першої половини змагань, однак дальша нервова гра стає причиною втрати власних воріт і перша півгра кінчається відношенням 1:1.

По перерві Леви змінили тактику. Приземну гру короткими поданнями, яка на мокрій площі виявилася заповількою у відношенні до загального темпа та недостаточною в прецизії подач, замінено на пів-високу із довгими подачами, що цим разом знайшло оправдання у бліскавичних змінах, які у висліді принесли Левам ще двоє воріт.

Власної фортеці Леви боронили не менш завзято. З цієї нагоди належиться признання змагунам оборони, які цим разом не вихопились із рамців завдань та репрезентували себе у спортовій поведінці.

Перемога над Швабен — це не заслуга одиниць, а цілої дружини, яка цим разом доказала, що в співпраці та взаємному порозумінні, найважча перешкода може бути легкою до поборення. Ворота добули: Тищенко, Зарицький, Страхнівський.

У передмечу резерва Левів програла у відношенні 1:2 із резервою Швабен.

М. Маркевич

ЛЬВІВ — ШЕНФІЛД 1:2 (1:2)

Клівленд, квітень. — Тиждень тому змагуни місцевого „Львова" на власні очі бачили, як сильне УАСТ-Рочестер малощо не програло змагань проти невідомих клівлендських німців, тому, що українська дружина — не спитавши броду — кинулася в відкриту атаку й тим... відслонила суперникові власні ворота.

Проти „Бартунека", що минулого року змінив назву на Шенфілд Іншуренс, самі „львов'яни" ствердили цю тактичну правду вже „н+1" разів на власній шкурі... Проте, коли в неділю, 7 квітня їм прийшлося грати перші в сезоні змагання за чемпіонат („відкладаний сир" з осінньої рунди) — все почалося, як за старих добрих часів, „Львів" вісьмома змагунами почав барвінкові комбінації на багнуватому терені, відкрив двічі цілком свої ворота — і Шенфілд, хоч-не-хоч, здобув два ґолі... Відтоді на грищі існувала тільки одна дружина, що змагалася з двома змагунами суперника (воротар і стопер Мирфі), з болотом і власною стрілецькою недолугістю. Вислід: поразка „тих кращих" (на дві кляси!) 1:2...

Хто вміє говорити до цих людей, хай скаже їм (може зайцевих людей послухають, як своїх не хочуть), що про відкриту атаку рішає не те, проти кого грається, тільки високий стан (напр. 5:0) для наступаючої сторони; що футбольну дружину порівнювати з армією на фронті не завжди можна, бо на фронті ціла ворожа армія мусить сфорсувати фронт, а тут вистачає одна подача понад фронт, один змагун з добрим бігом — і він сам один може рішити про високу перемогу; що під цим поглядом, футбол швидше нагадує модерну партизантку, чи війну повітряними десантами; що — коротко й ясно — у футболі найважливіше наперед не дістати ґоля, а щойно тоді здобути ворота суперника (на те ж англієць Чепмен винайшов дефензивну систему W-M, з „поліцистом"-стопером, для скріплення залоги!)...

•

Єдині ворота для тих кращих на дві кляси, що... програли, здобув Кравець.

•

Волейболістки „Львова", в турнірі місцевої Американ Атлентик Юніон, здобули четверте місце (на 6 дружин-учасників).

•

В шаховому турнірі зо шаховий український чемпіонат Клівленду й чашу Остапа Войчука безконкуренційно веде переможець рр. 1954 і 1956, Михайло Парута.

О. Гайський

Папа Пій XII проти пробних ядрових вибухів

Рим. — Папа Пій XII прийняв на спеціяльній авдієнції ректора Християнського університету св. Павла в Токіо, професора Масатоші Матсушіта і висловив свою прихильність та підтримку для старань японського уряду, щоб припинити експериментальні ядрові вибухи, як небезпечні для людського життя і здоров'я. Названий японський учений виїхав у подорож до західніх країн, як персональний представник японського прем'єра Нобосуке Кіші. Він відвідав вже Лондон і перевів там розмови на тему заповіджених Англією експериментальних вибухів на Різдв'яних островах на Тихому океані цією весною, проти чого запротестувала Японія. Матсушіта заявив у Римі, що він стрінувся із співчутливим становищем англійських кіл, проте не сказав, чи він осягнув зміну англійських плянів щодо тих нових атомових і водневих дослідів. Масатоші Матсушіта виїде з Риму до Женеви і З'єдинених Держав. Папа передав йому відпис свого великоднього послання, в якому є теж зворот проти ядрової зброї. У Римі, як зазначують часописи, є вже передсвяточний настрій.

Кубинський уряд твердить, що провідник повстанців Кастро виїхав з острова

Гавана, Кубинська Республіка. — Полковник кубинської армії Педро Р. Баррера заявив кореспондентові „Ню Йорк Таймсу", що провідник повстанців Фідель Кастро правдоподібно залишив острів. Журналіст цього щоденника разом із полковником оглядав район гір Сієрра, в якому оперував Кастро, і не бачив там жадних слідів повстанців. Минулого тижня президент Фульхенціо Батіста твердив, що не вірить в те, щоб Кастро находився ще на острові. Полковник Баррера сказав, що три американські юнаки ніколи не були в пущі Сієрра Маестра, хоч вони були втекли від своїх батьків - моряків, і повстанці заявили, що пішли під команду Кастра. (Кастро 2-го грудня 1956 р. причалив був ззакордону до берегів провінції Орієнте і вів партизантську війну проти військ президента Батісти). — 13-го квітня повідомлено з Гавани, що 7 визначних кубинських громадян з опозиції до уряду Батісти втекли до чужих амбасад і там просили про право азилю. Чотири політики перебувають в мехіканській амбасаді, два в ґватемальській, один в гондураській. Найвизначнішою постаттю між ними є голова опозиційної партії Ортодоксо - професорка Гаванського університету — д-р Марія Тереса Фрейре де Андраде.

Домагаються створення 50.000 „летючого" війська

Вашингтон. — Шеф штабу армії генерал Максвелл Д. Тейлор поновив своє давніше домагання, щоб ЗДА зорганізували 50.000 „летючого" війська, яке кожної хвилини можна було б легко перекидати в ті райони, де вимагала б потреба оборони вільного світу проти комунізму. Це домагання видвигнув генерал Тейлор після того, як члени Об'єднаних Штабів застановлялися над обороною проти можливої комуністичної агресії. На те рішення мало вплив те, що Англія вирішила обмежити свої наземні збройні сили. Представники армії покликаються на те, що генерал Айзенгавер ще в 1946 році домагався організації таких легкорухомих частин. Потреба таких американських частин тепер ще збільшилася, коли б прийшлося боротися в Західній Европі проти комуністичної атаки. В оборонних частинах Північно-Атлантійського Оборонного Порозуміння (НАТО) повинно бути кілька таких легкорухомих корпусів піхоти, які можна б було перекидати туди, де зайде потреба під час оборонної війни.

„Перон вернеться"! — напис на дверях диктатора

Каракас, Венесуеля. — Колюмбійському журналістові вдалося відбути інтерв'ю з аргентинським диктатором Хуаном Д. Пероном, який перебуває в екзилі в столиці Венесуелі. На дверях його апартаменту прибиті срібні букви, які означують „Перон повернеться". Перон заявив, що керує опозиційним рухом в Аргентині, бо „якби він був хотів відпочивати, бо був би виїхав до Европи, куди його запрошували приятелі. Перон живе з артисткою Леонорою Мартінез, з якою часто виїжджає на прохід. Колишній диктатор є оптимістом. В своїх листах до Арґентини він дає інструкції своїм прихильникам такого змісту: „Продовжуйте робити все можливе, використовуйте навіть найменшу дрібницю".

Короткі Вістки

● Бюро Високого комісара ОН у справах втікачів у Женеві перестерегло північно - африканських жидів проти оманних надій на поліпшення свого положення через еміґрацію до Ізраїлю. Ізраїль, мовляв, може прийняти північно - африканських жидів, щонайбільше 35,000, бо сподівається масового напливу жидів із Польщі, Мадярщини та Єгипту. В Марокко і Тунісії залишається ще 300,000 жидів.

● У Римі, на терені Ватикану, при розбудові друкарні, робітники натрапили на староримські катакомби. Будівельні роботи припинено і розпочато археологічні розкопи. Знайдено безцінні пам'ятки з часів Нерона (1-ше сторіччя після нар. Христа). Зокрема, виявлено бронзову посудину з чорним порошком, з якого робили чорнило, а між зубами кістяків — золоті римські монети, що їх римляни давали небіщикам у вічну дорогу.

● 65-річний бом у Шикаґо Генрі Міллер, шукав в кошах на сміття якоїсь поживи. На хвилю йому здалося, що щастя моргнуло до нього оком: між сміттям побачив він цілу купу новеньких банкнотів вартости 20, 10 і 5 долярів. Але виявилось, що всі вони задруковані лише з одного боку. Це була недокінчена продукція фальшівників грошей. За повідомлення про знахідку Міллер дістав від поліції гарячий сніданок.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Чвертьрічні збори 117 Відд. „Запорозької Січі", відбудуться в суботу 20-го квітня 1957 р., о год. 8-ій веч., в домівці при 33 Е. 7-ма вул./ІІ, в Ню Йорку. Приявність всіх членів обов'язкова. — С. Кучма, предс.; М. Корчинський, кас; В. Калина, секр.

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. — Місячні збори Т-ва ім. І. Франка, Відд. 372 відбудуться в суботу 20-го квітня, о год. 8ій веч. в домі Лонишиного, ч. 922 — 5th St. West. — К. Наконечний, секр.

Посмертні Згадки

ОНУФРІЙ ШЕРЕМЕТА, довголітній член УНСоюзу, Відд. 292 в Дітройті, Міш., помер 5-го квітня 1057 р., проживши 69 років. Покійний походив зі села Ляцьке Мале, пов. Золочів, Зах. Україна. Полишив у смутку дружину Марію, сина Івана і двох внуків. Похорон відбувся 9-го квітня з похоронного заведення до церкви св. І. Хрестителя, при участі родини, членів і знайомих, на кладовище Holy Sepulchre. — В. И. П.
П. Федик, секр.

АФТАЗІЙ МАКСИМЮК, довголітній член Б-ва св. ап. Петра і Павла, Відд. 220 в Шикаґо, Ілл., помер 29-го березня 1957 р., проживши 73 р. Покійний народився 1884 р. в с. Слобозі, пов. Ванила, Буковина. До УНС вступив 1930 р. Полишив у смутку дружину Марію, сина Честер, 3 доньки, 3 зятів і 7 внуків. Похорон відбувся 2-го квітня з пох. заведення до церкви св. о. Николая, при участі родини, членів і знайомих на У.К.Цвинтар св. о. Николая. — В. И. П.
Гр. Гарасим, секр.

ІРИНА ЛЮБІНСЬКА, членка УНС, Відд. 292, померла 29-го березня 1957 р., проживши 63 роки. Покійна походила з с. Мшанець, пов. Старий Самбір, Зах. Україна. Залишила в смутку чоловіка Луку, сина Теодора, доньку Ольгу і трьох внуків. Похорон відбувся 1-го квітня з пох. заведення до церкви св. Тройці в Дірборні, Міш, а опісля на кладовище Parkview Memorial в Livonia, Mich. — В. Й П.
П. Федик, секр.

ІВАН КЛИМАНЬ, член 47 Відд. ім. Ольги Басараб, УНСоюзу в Бетлегемі, Па., помер в неділю 24-го березня 1957 р. Полишив в смутку чотири доньки: Анну, Марійку, Ольгу і Галину та чотирьох синів: Стефана, Івана, Михайла і Едварда. Похорон відбувся 27 березня 1957 р. — В. И. П.
Управа

АННА СОЛАН, членка Укр. Допомогового Т-ва „Дністер", Відд. 361 УНСоюзу в Ню Йорку, померла 10-го березня 1957 р. Покійна народилася 1909 року в міст. Шуйлкілл, Па. Виїжджаючи з родичами на Україну ще дитиною повернулась до Злучених Держав в 1949. Покійна полишила в смутку чоловіка Івана, сина Дмитра, 2 внуків та брата і сестру. — В. Й. П.
Управа

• РОЗШУКИ •

Пошукую душпастиря о. ПЕЛЕХА, щоб відписав до мене і подав свою адресу, а я передам з Краю добру відомість. Моя адреса:
Michael MACIACH
181 Beackon Ave.
Jersey City 6, N. J.

СТЕФАНА МАЛАНЧУКА з Шикаґо, Ілл., прошу зголоситися до мене на поніжчу адресу. Я маю радісну відомість — Твоя жінка і двоє дітей живуть у Старім Краю. Жінка, як і діти благають від Тебе допомоги.
H. S. P. O. Box 44
Hightstown, N. J.

Пошукую МАРІЮ ДЗЮБАК, з дому Марківну, чоловік її Дзюбак Петро, яка виїхала ще перед 1939 р. до Америки. Останньо перебувала в м. Юнкіс. Маю відомості від її Родичів і брата з Тернопільщини Хто знав би про неї, або вона сама, прошу писати до:
Hryhorij NAZAREWYCZ
89 Delatre St.
Woodstock, Ont., Canada

Пошукую МИХАЙЛА ТКАЧА, який виїхав до Америки у 1928 році зі села Вислік Долішний, пов. Сяні́к. Хто знав би про нього, або він сам, прошу голоситись на адресу:
Wasyl KOSHYKAR
2611 3rd Ave.
Watervliet, N. Y.

Розшукую рідного брата СЕРГІЯ МАНТИКА з села Пасіка, Грубешівського повіту, Холмщина, якого забрали німці з його другом Володимиром Соколюком. Обидва, правдоподібно, були в Німеччині та Франції. Хто знав би про них, ласкаво прошу писати на адресу.
Володимир МАНТИКА
P. O. Box 271
Petersburg, Virginia, USA
Заграничні і заокеанські часописи, прошу ласкаво про передрук.

Пошукую ПЕТРА КОГУТА з Манаєва, пов. Зборів, Зах. Україна, забраного на роботу до Німеччини та МЕЛЬНИЧЕНКА, з села Гнидова, пов. Зборів, Зах. Україна. Прошу голоситись на адресу:
Anastazija SEVETZ
60 Humphrey St.,
Hartford, Conn.
Проситься про передрук в інших часописах.

Пошукую ІВАНА АНДРУХІВ та КСЕНЮ ДОРОШ, зі села Куровиця, пов. Любачів, Галичина. Маю для Вас вістку від мами і сестри Анастасії. Прошу писати на адресу:
Maria WERCHOLA
151 Wentworth Ave.
Kitchener, Ont., Canada

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і спільниками 18 мільйонового майна організації.

ЗМІНА АДРЕСИ!

Ще раз пригадуємо нашим передплатникам, що змінюють місце свого побуту, щоб одночасно з повідомленням про зміну адреси обов'язково присилали поштовими марками 10¢ за виготовлення нової адресової кліші, а члени УНСоюзу ще й число свого Відділу.

Адміністрація „Свободи"

ТАРЗАН, ч. 3850. Хвиля за хвилею.

Другий вартовий, опам'ятавшись, скерував на Тарзана револьвер.

Але очі йому полізли на лоба, коли побачив він багатьох тубільців, які вилізли з води!